

H. Vennix

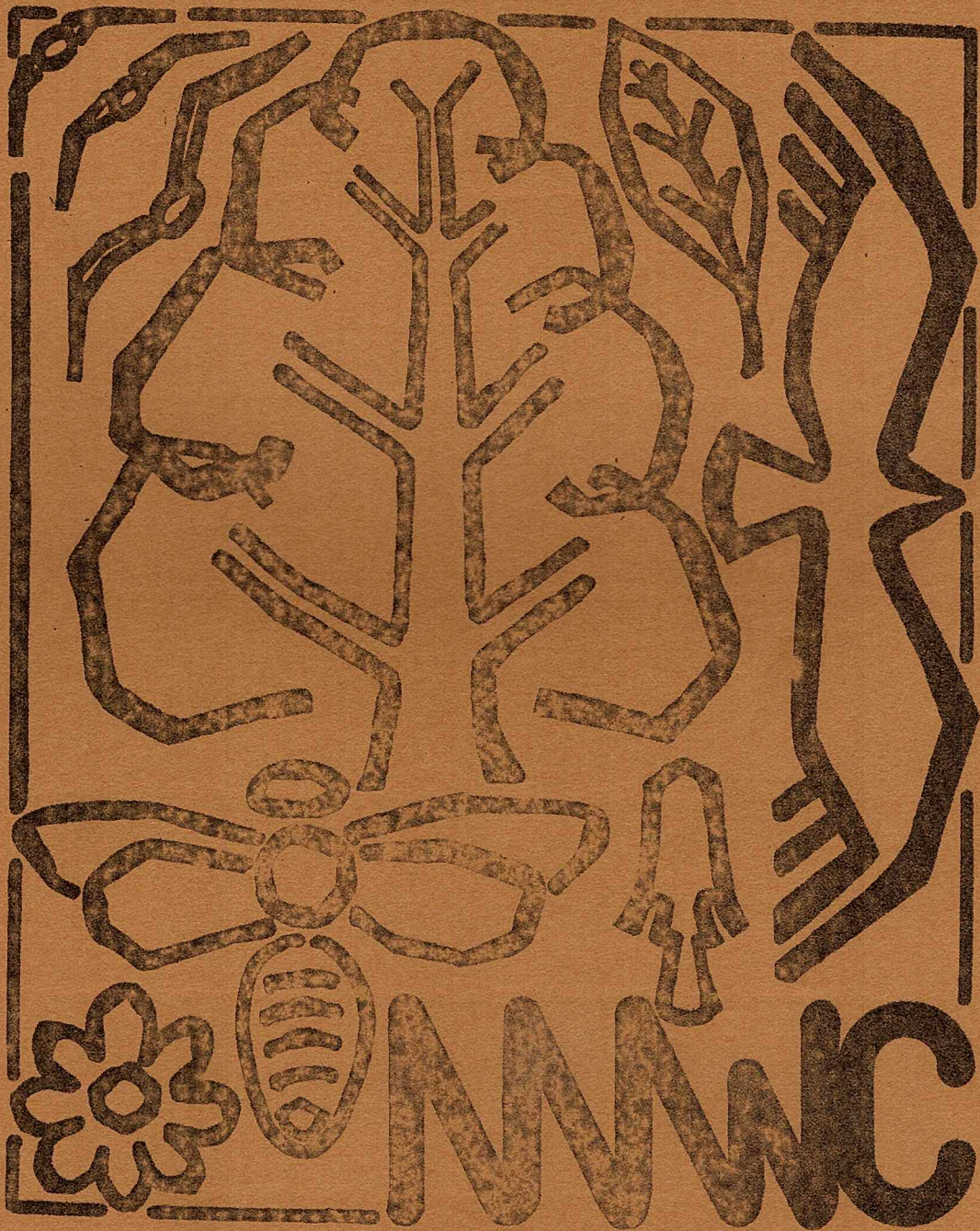
101.11

Parklaan 99

4102 EC Culemborg

'hak- en

NR. 1 FEBRUARI 1983 9° JAARGANG

natuur-en vogelwacht
CULEMBORG

kontaktadres:

Natuur- en Vogelwacht Culemborg
Postbus 381, 4100 AJ Culemborg.

Begeleiding Jeugdgroep:

Kars Veling, Gandhi 91, Culemborg.

Coördinatie Inventarisaties:

Leo v.d. Kooij, Vliegerweg 3, Culemborg.
tel.: 0 3 4 5 0 - 1 5 4 5 0

Bibliotheek:

Arie v.d. Ham, Ravelijnstraat 193,
Culemborg, tel.: 0 3 4 5 0 - 1 8 6 4 5
Boeken en verslagen in 't Nonnetje.
Geopend: dinsdag van 19.00 tot 20.00 uur,
uitgezonderd de maanden juli en augustus.

"Het Vogeljaar":

Jaarabonnement 1983 door overschrijving
van f 15,50 op de girorekening van de
N.V.W.C., met vermelding van "Vogeljaar".

Lidmaatschap:

Nieuwe leden opgeven bij de penningmeester,
evenals adreswijzigingen.

Penningmeester:

Frans Waroux, Moerbeiboom 45, Culemborg,
tel.: 0 3 4 5 0 - 1 5 3 9 3
Gironr.: 3 4 3 3 3 5 1 t.n.v. F. Waroux,
rek. Natuur- en Vogelwacht Culemborg.

Kontributie:

Betaling per toegezonden acceptgirokaart.
Jeugdlidmaatschap f 10,-- per jaar
Volwassene f 20,-- per jaar
Gezinslidmaatschap f 20,-- per jaar
Post-lidmaatschap f 20,-- per jaar

Klubhuis:

't Nonnetje. Voormalig zusterhuis naast
Sociale Academie, einde Ridderstraat.
Buitentrapje op, gang in, tweede deur
rechts.

Kontaktadres Vogelwerkgroep:

Tom Kompier, Weidsteeg 69, Culemborg,
tel.: 0 3 4 5 0 - 1 4 9 8 5

Sekr. Milieuwerkgr. Noordwest-Betuwe:

Postbus 288, 4100 AG Culemborg.
tel.: 0 3 4 5 0 - 1 3 3 8 6
tel.: 0 3 4 3 6 - 1 6 8 7

Redaktieteam en -adressen:

Breun Jansen, Eikeboom 31, Culemborg.
tel.: 0 3 4 5 0 - 1 4 8 8 5
Jan Rietvink, Ereprijs 39, Culemborg.
tel.: 0 3 4 5 0 - 1 6 4 0 7
Harry v.d. Warenburg, Triosingel 27,
Culemborg, tel.: 0 3 4 5 0 - 1 5 0 9 5

Plantenwerkgroep:

Han Jansen, Akkerwinde 10, Culemborg.

tel.: 0 3 4 5 0 - 1 5 5 5 1

Knotwilgenwerkgroep:

Peter v.d. Ree, Dahliastraat 47, Culemborg.

tel.: 0 3 4 5 0 - 1 5 0 0 2

Paddenwerkgroep:

Theo de Jong, Prijssestraat 19, Culemborg.

tel.: 0 3 4 5 0 - 1 7 8 8 7

Kampen, lezingen, dia-avonden,
en kursussen:

Leo v.d. Kooij, Vliegerweg 3, Culemborg.

tel.: 0 3 4 5 0 - 1 5 4 5 0

Nestkasten-coördinatie Plantage:

Joost Schuurman, Prijssestraat 65,

Culemborg, tel.: 0 3 4 5 0 - 1 3 6 5 2

Wintervoeding:

Hans Rietvink, Ereprijs 39, Culemborg.

tel.: 0 3 4 5 0 - 1 6 4 0 7

Aanhangwagen:

De N.V.W.C.-aanhangwagen "Jopie" is voor iedereen te huur voor f 5.-- per dag of gedeelte van de dag (te betalen direkt bij terugbezorging).

Gaarne vooraf reserveren bij Arie v.d.

Ham, Ravelijnstraat 193 te Culemborg,

tel.: 0 3 4 5 0 - 1 8 6 4 5 .

Men dient zelf te zorgen voor de wettelijk voorgeschreven kentekenplaat.

Aan het begin van de 9e jaargang kunnen wij melden dat er weer een enorm scala aan activiteiten gepland is en nog op stapel staan voor het komende jaar. Wij noemen er alvast enkele.

Kamp Hurwenen, alweer voor de zesde keer in successie, van 12-14 februari 1983.
Hemelvaartskamp naar Zuid-Limburg van 11-14 mei 1983.

De 40e avondvierdaagse van 6 t/m 10 juni 1983; hierop komen we in het april-nummer terug, maar noteer alvast de datum.

Dan start er in februari a.s. weer een vogelkursus en in maart een plantenkursus. Verder is in voorbereiding een insektenwerkgroep.

Eind februari start tevens weer het paddenprojekt. Eenieder die hieraan wil meewerken wordt verzocht contact op te nemen met Theo de Jong.

Het knotseizoen loopt alweer teneinde. Zoals uit het ekskursieprogramma blijkt, zijn van de laatste drie knotdagen de datum gewijzigd!

De redactie moet iedere keer weer tegen de sluitingsdatum voor inlevering van kopy aan de bel trekken waar de kopy blijft. Om dit in het vervolg te voorkomen is afgesproken dat de ekskursieleiders verantwoordelijk zijn voor het op tijd inleveren (uiterlijk één week na de ekskursie) van de betreffende verslagen.

We hopen niet te hoeven publiceren in het volgende nummer, welke ekskursieleiders in gebroke zijn gebleven.

Verder veel leesplezier gewenst met dit welgevulde nummer.

-o-o-o-o-o-o-o-

<u>Inhoud:</u>	pag. 4	- Padden in Culemborg - 1982.
	pag. 8	- Abonnementhouders van "Het Vogeljaar" 1983.
	pag. 10	- Notulen van de algemene ledenvergadering d.d. 20-12-1982.
	pag. 12	- Bericht van de penningmeester. - Nestkasten in de Plantage.
	pag. 13	- Kamp Hurwenen 1983.
	pag. 14	- Leeftijds- en geslachtsbepaling bij de Merel.
	pag. 17	- Nieuws van de milieuwerkgroep.
	pag. 18	- Bibliotheeknieuws.
	pag. 19	- Tellingen en inventarisatienieuws.
	pag. 20	- De trektellingen, gehouden in 1982.
	pag. 22	- Uittreksel uit "Lo Strillozzo" nr. 3/1982, door Ed Raue.
	pag. 24	- Hemelvaartskamp, 11-14 mei 1983.
	pag. 25	- Plantenkursus.
	pag. 27	- Stootvogeltelling bij Culemborg op 16 januari 1983.
	pag. 30	- Notulen van de maandelijkse vergadering d.d. 17-1-1983.
	pag. 32	- Ekskursieprogramma.

Inleiding

Reeds voor het viende achtereenvolgende jaar zijn er door de N.V.W.C. maatregelen genomen om trekkende padden bij de Ronde Haven te beschermen.

In 1982 is het gaas eind februari met behulp van vele enthousiaste N.V.W.C.-ers geplaatst. Toen reeds werden de eerste padden gevonden. (20-2-1982; 2 exx. doodgereden)

Op 15 maart werd de eerste pad, een mannetje, overgezet. In totaal werden er in 1982 1216 padden overgezet. Op de weg en voor het gaas voor de terugtrek werden nog eens 43 exx. verzameld. Het totaal is dus 1259.

Het aantal op de weg gevonden dode exx. bedraagt 112 (= $\pm$ 9 %).

In 1980 is begonnen met het twee keer per dag controleren van de emmers, in eerste instantie om andere gevangen dieren uit de emmers te halen, maar al snel werd duidelijk dat er overdag ook veel padden in de emmers vielen. Ook in 1982 werd er twee keer per dag gecontroleerd. Uiteindelijk werd 44 % van de padden overdag overgezet (= dagtrek).

Methode

De methode die gebruikt is staat bekend als 'gaas met emmers'. Ingegraven gaas verspert de trekkende padden de weg; de padden gaan dan naar links of rechts om een doorgang te vinden en vallen daarbij in één van de ingegraven emmers, waaruit ze dan verwijderd worden.

In vroegere jaren zijn alleen gegevens over de min. nacht-temperatuur verzameld. In 1982 zijn de volgende gegevens verzameld:

- a. hoeveelheid neerslag
- b. min. nachttemperatuur
- c. max. dagtemperatuur
- d. temperatuur om 20.00 uur
- e. luchtvochtigheid om 17.00 uur
- f. luchtvochtigheid om 20.00 uur

Door middel van de verkregen gegevens is misschien iets te zeggen over de uitwendige factoren die de terkdrijf van de padden opwekken.

Resultaten

Van de 1216 in de emmers gevonden padden is het geslacht bepaald.

Er werden 524 vr. en 692 m. overgezet. Dit is een verhouding van vrouwtjes (vr.) : mannetjes (m.) = 1 : 1,3. Deze verhouding sluit goed aan bij in andere jaren en andere plaatsen en Culemborg gevonden waarden.

De geslachtsverhouding tijdens de dagtrek was 1 : 1,4. Dagtrek is dus bij beide geslachten in gebruik.

Zoals uit de literatuur bekend is, zijn de mannetjes aanvankelijk in de meerderheid, naarmate echter de trek vordert neemt het aantal vrouwtjes verhoudingsgewijs toe, om aan het eind van de trek zelfs de overhand te nemen. Dit beeld wordt ondersteund door de toename van het aantal amplexussen naarmate de trek vordert.

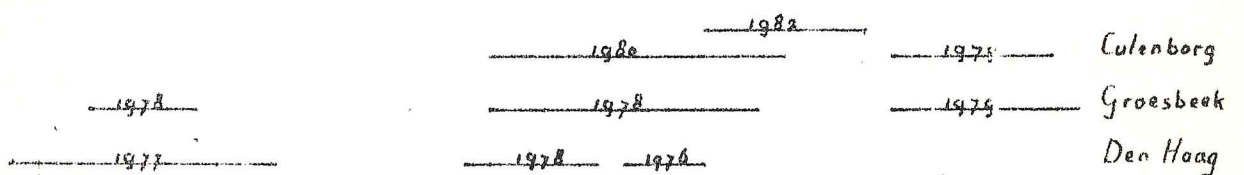
In 1982 was er sprake van maar één echte piek en wel van 2 t/m 8 april.

In deze 7 dagen werden maar liefst 1019 (= 83,8 %) padden overgezet.

Vergeleken met andere jaren en plaatsen is deze piek niet opvallend vroeg of laat in het seizoen, zoals in fig. 1 te zien is.

Fig. 1

Pieken in de voorjaartrek van de Gewone Pad.

De omstandigheden tijdens de voorjaartrek laten zich aflezen in de grafiek van fig. 2.

Fig. 2

Trekomstandigheden in 1982 in Culemborg tijdens de voorjaartrek van de Gewone Pad.

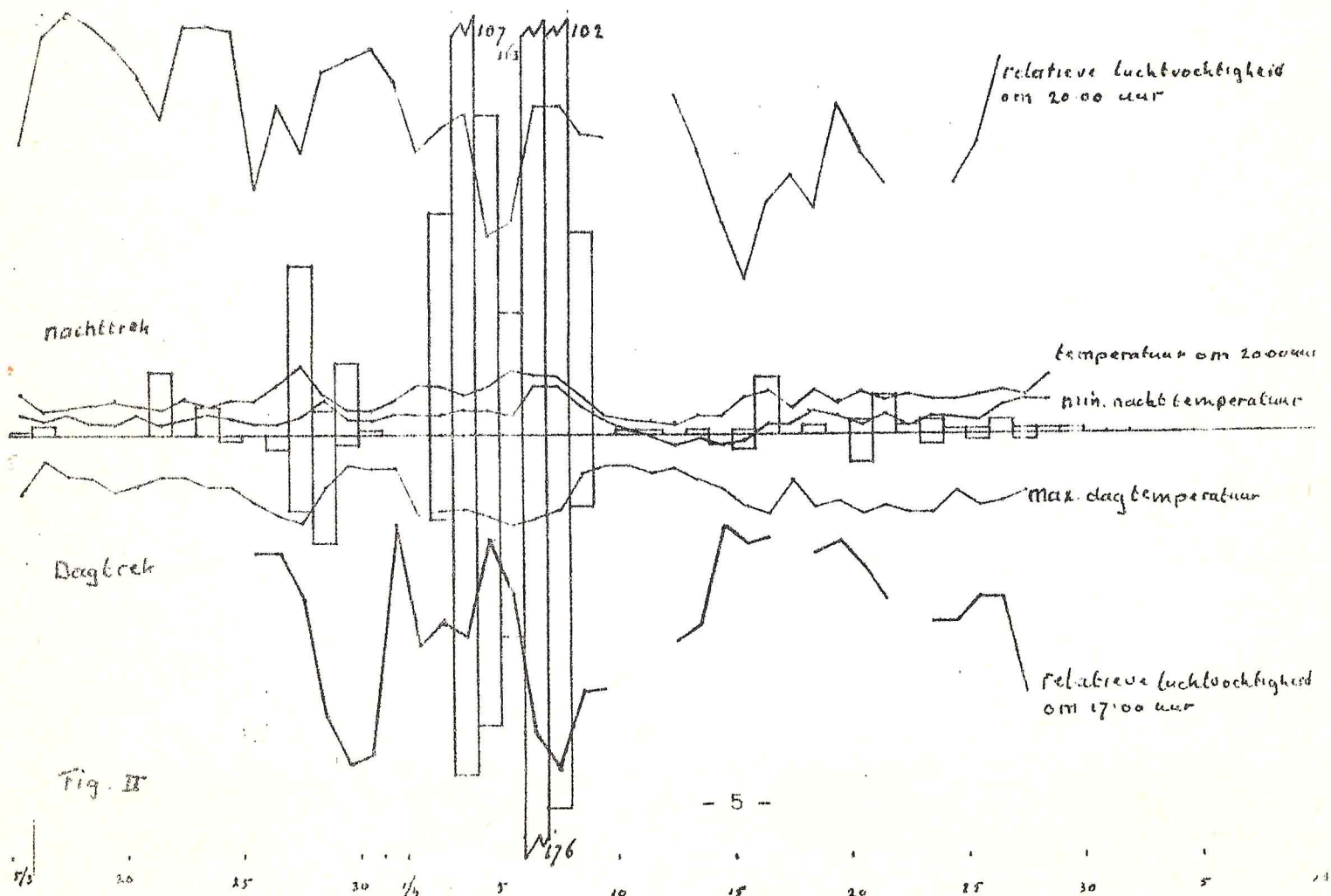

Fig. II

Uit de grafiek is af te lezen aan welke weersomstandigheden de pad tijdens de voorjaartrek de voorkeur geeft. Vooral een hoge temperatuur lijkt belangrijk. Dit geldt zowel voor de nachttrek als voor de dagtrek. Toch is een hoge temperatuur alleen niet bepalend voor het al dan niet trekken van de Gewone Pad. Op 5 april was zowel de dag- als de nachttemperatuur hoog, nl. 19° en 14° C. De temperatuur op de andere dagen van de piek lagen lager. Toch was 5 april de dag met de minste trekactiviteit tijdens de piek. De oorzaak hiervan is waarschijnlijk te vinden in de lage luchtvochtigheid op 5 april.

Op 4 april was de luchtvochtigheid nog lager dan op 5 april, terwijl ook de temperatuur lager was. Toch trokken er meer padden dan op 5 april. De mogelijke verklaring hiervoor is dat op 3 april de luchtvochtigheid hoog was, waardoor veel padden zijn gaan trekken, en eenmaal op weg werd de trek voortgezet, ook onder de minder gunstige omstandigheden op 4 en 5 april.

Wat verder in de grafiek opvalt is het hoge aantal dagtrekkers, bijna 44 % van het totaal. Een mogelijke verklaring hiervoor is de volgende.

De min. nachttemperatuur schommelde dit jaar rond de 3 à 4° C., met uitschieters op 6, 7 en 8 april naar boven en op 12, 13 en 14 april naar beneden.

De temperatuur om 20,00 uur wisselt sterk en loopt uiteen van 4° C. tot 15,5° C., maar is vaak niet hoger dan 7° C.

De max. dagtemperatuur schommelt vanaf eind maart zo rond de 16 à 17° C., met uitzonderingen op 19 en 30 april toen het niet warmer werd dan 6,5° C.

Er vindt dus gedurende de nacht een sterke afkoeling plaats, wat de trekactiviteit van de padden ongetwijfeld ongunstig beïnvloed zal hebben.

Door de hoge dagtemperaturen en de daarmee samenhangende hoge 20.00 uur temperatuur werd een grote trekactiviteit ontplooid. Door de sterke nachtelijke afkoeling als gevolg van de lage min. nachttemperatuur werd de trek gestaakt en groeven de padden zich waarschijnlijk in. Onder de gunstige omstandigheden overdag werd de trek hervat. Gedurende de piek van 2 t/m 8 april trokken de padden de hele dag.

Terugtrek

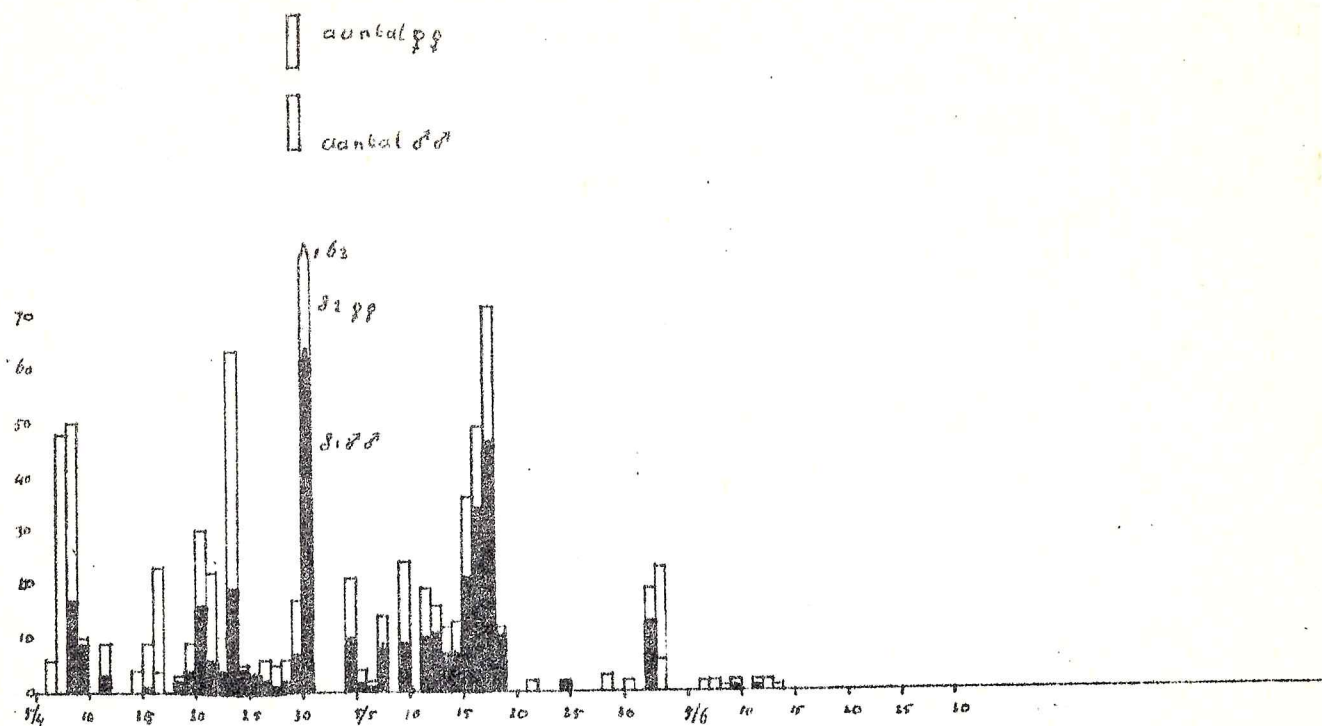
Het bij de Ronde Haven geplaatste gaas om de terugtrekkende padden op te vangen is tot eind juni blijven staan. Ook deze emmers werden twee keer per dag gecontroleerd.

De eerste terugtrekkende padden werden op 6 april verzameld. Het betrof hier de vrouwtjes die eieren hadden afgezet en zich op weg bevonden naar hun zomerverblijven. De mannetjes volgen meestal later, omdat zij veel langer op de paarplaats aanwezig blijven, hoewel de eerste mannetjes al op 8 april gevangen werden, maar in mindere mate dan de vrouwtjes (nl. 37 vr. en 17 mm.)

Een overzicht van de terugtrek is te zien in de grafiek van fig. 3.

Fig. 3

Aantallen Gewone Pad tijdens de terugtrek in Culemborg in 1982.

Wat direkt opvalt is het hoge aantal gevangen padden bij de middagcontrole. De oorzaak hiervan ligt in het feit dat de meeste ochtendcontroleurs alleen de padden uit de emmers en de zichtbaar voor het gaas zittende padden verzamelden. De middagcontroleur verzamelde echter ook de padden die zich voor het gaas hadden ingegraven (te zien aan kleine ronde openingen in de vegetatie en de bodem) of zich onder plantenafval verscholen hielden. Het is dus goed mogelijk dat deze in de middag verzamelde padden geen dagtrekker zijn, maar nacht-trekker.

Er is helaas niet vermeld hoeveel padden zich hadden ingegraven, en hoeveel er in de emmers gevonden zijn.

Een ander punt wat opvalt is dat er een aantal dagen bij zijn die er uitspringen door het hoge aantal op die dag gevangen padden. Een mogelijke verklaring hiervoor is de volgende.

De gehele zomer van 1982 was erg droog. Dit zal ongetwijfeld de trekactiviteit van de padden ongunstig beïnvloed hebben. Als er dan eindelijk een beetje regen viel was dit voor veel padden aanleiding om de paarplaats te verlaten en op weg te gaan naar de zomerverblijven. Dit was o.m. het geval op de volgende dagen: 23 april, één, 16 en 17 mei (resp. 62, 163, 49 en 71 overgezette padden). Het hoge aantal van 8 april is waarschijnlijk veroorzaakt door de snelle terug-trek van de vrouwtjes na de eiafzetting.

Op 7 april, de eerste dag met vrij veel terugtrek, werden in een emmer 8 vrouwtjes aangetroffen. Vier vrouwtjes werden omklemd door een mannetje, ondanks de heftige afweer bewegingen van de vrouwtjes.

Bruine kikker

De eerste Bruine Kikker werd op 18 maart gevangen. Bij de Bruine Kikker zijn twee trekpieken te onderscheiden, nl. één van 27 t/m 29 maart en een tweede van 2 t/m 6 april. Uit de literatuur is bekend dat de Bruine Kikker enkele dagen eerder trekt dan de Gewone Pad. Dit is ook het geval tijdens de voorjaarstrek in Culemborg in 1982.

Het aantal uit de emmers overgezette Bruine Kikkers bedraagt 90, terwijl er op de weg nog één mannetje is gevangen.

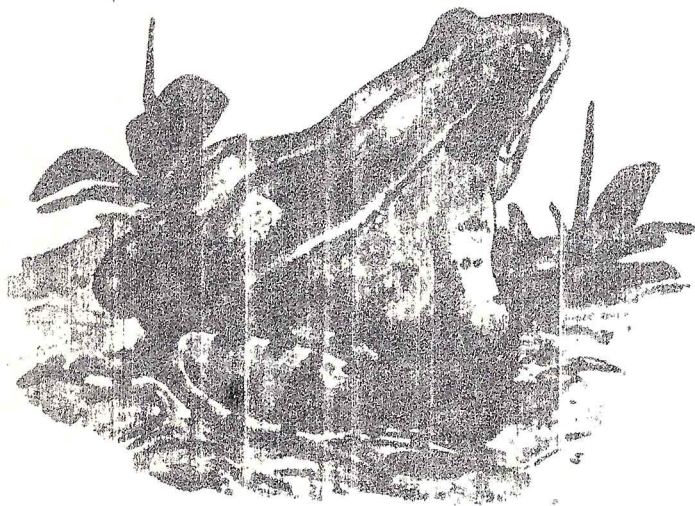
Er zijn twee Bruine Kikkers doodgereden (= 2,2 %). Door zijn snelle manier van voortbewegen wordt de Bruine Kikker in verhouding tot de Gewone Pad maar weinig als verkeersslachtoffer gevonden.

Bedankt

Ook in 1982 is de "Paddenactie" weer een succes geworden dankzij de steun van een aantal N.V.W.C.-ers. Speciaal worden Johan de Kruyf, Gerard van Ruiten, Peter en Henny v.d. Ree, Hans, Harry en Jilles v.d. Warenburg bedankt. De grootste hulp werd verleend door Gerard van Zuylen, waarmee ik vele nachtelijke uren nabij de Ronde Haven heb doorgebracht om te trachten de geheimen van de paddentrek te doorgronden.

Culemborg, 13 december 1982

Theo de Jong.

Bruine kikker

Rana temporaria

Nevenstaande leden hebben een abonnement op het tweemaandelijks tijdschrift voor vogelstudie "Het Vogeljaar". Door hun lidmaatschap van de N.V.W.C. en omdat de N.V.W.C. in een keer het daarvoor verschuldigde abonnementsgeld aan de Stichting Het Vogeljaar overmaakt, genieten deze leden een korting op het abonnementsgeld.

Leden welke eveneens een abonnement op "Het Vogeljaar" via de N.V.W.C. wensen te ontvangen dienen het abonnementsgeld ad. f 15,50 over te maken op postrekening 34.33.351 t.n.v. F. Waroux, rek. Natuur- en Vogelwacht Culemborg.

Berry Lucas	Händellaan 18	4102 AE	Culemborg
Gerard van Ruiten	Chopinplein 41	4102 CP	Culemborg
Henk Valk	v. Limburg Stirumstraa. 42	4102 HB	Culemborg
Hans v.d. Berg	Troelstrastraat 5	4102 ES	Culemborg
Kars Veling	Gandhi 91	4102 HK	Culemborg
Peter Berkien	v. Hogendorpstraat 7	4102 GH	Culemborg
Fam. Kievit	Verdistraat 13	4102 CL	Culemborg
M. v.d. Tol	Lindeboom 21	4101 WE	Culemborg
Hans Rietvink	Ereprijs 39	4102 XB	Culemborg
Martin Smidt	Beukeboom 40	4101 VL	Culemborg
Joost van Beek	Kerseboom 26	4101 VN	Culemborg
Frans Waroux	Moerbeiboom 45	4101 WC	Culemborg
Mej. Smits	Oranje Nassaulaan 11	4101 JR	Culemborg
Cock Lenten	Bakelbos 1A	4101 KC	Culemborg
C. v.d. Vate	W. Pyramontdreef 12	4101 KJ	Culemborg
Johan de Kruyf	Molenwal 9	4101 EV	Culemborg
Theo de Jong	Prijssestraat 19	4101 CH	Culemborg
Ton van Beek	Hinkerstraat 36	3945 BS	Cothen
Jilles v.d. Warenburg	Triosingel 27	4101 XC	Culemborg
Harry v.d. Warenburg	Triosingel 27	4101 XC	Culemborg
Dave Schmitt	De Uphof 6	4105 BM	Culemborg
Koos Rypkema	Diefdijk 7	4145 MM	Schoonrewoerd
Nico Middelkoop	Kerkweg 29	4145 MP	Schoonrewoerd
Leen Geluk	J. v. Oldenbarneveldstraat 16	4191 ZL	Geldermalsen
Joost Woudstra	Ganssteeg 9	4112 NN	Beusichem
Chris Kalden	Adenauerstede 44-51	4463 GJ	Goes
Gerard van Zuylen	Noordweg 239	4330 GG	Middelburg
H.W. Post	Vurenlaan 99	4006 XR	Tiel
G. Geurtsen	Nieuwe Uitleg 37	7721 BZ	Dalfsen

Notulen algemene ledenvergadering van 20 december 1982.

Aanwezig: 19 personen.

Besproken werden de volgende punten:

1. Notulen vorige vergadering.

Er was één opmerking aangaande het gebruik van de telescoop. Bij het privé-gebruik van de telescoop buiten het werkgebied van de N.V.W.C. wordt f 2,50 borg gevraagd. Dit bedrag wordt weer teruggegeven wanneer de gebruiker een ekskursieverslag in de Hak-al doet verschijnen. Bij privégebruik binnen het werkgebied bestaat de voorwaarde dat de door de gebruiker verzamelde gegevens met behulp van de telescoop aan het archief van de N.V.W.C. ten goede komt.

2. Ingekomen stukken.

- nr. 4 van het blad Greenpeace.
- De Wulp van de Haagse Vogelbescherming.
- Natuur en Milieu decembernummer, alsmede een overzicht van de aparte publicaties van Natuur en Milieu.
- Brief Statenfractie PSP. Met een verzoek om te ondernemen acties (e.d.) aan deze statenfractie door te geven. Dit verzoek is afgewezen en doorgespoeld aan de Milieuwerkgroep West-Betuwe, mede omdat de N.V.W.C. zich niet met politieke zaken wenst bezig te houden.
- Schrijven van de posterijen met een toestemming aan het verzoek om acceptgirokaarten te gaan gebruiken.
- Schrijven van Natuurmonumenten met het verzoek om vrijwillig lid te worden van deze vereniging. De N.V.W.C. kreeg voorheen het blad Natuurbehoud van Natuurmonumenten gratis toegestuurd. Dit verzoek wordt ingewilligd.
- Verzekeringsspolis voor telescoop en statief. Vanaf 1 december 1982 t/m 30 november 1983 zijn de telescoop en het statief verzekerd tegen nieuwwaarde.
- Binnengekomen stukken bij de Vogelwerkgroep (zie notulen Vogelwerkgroepvergadering).
- Verzoek van Harry v.d. Warenburg om het bijpunten, alsmede het schilderen van het betonijzer voor het paddengas te regelen. Op 7 januari zal dit door een aantal actieve leden gedaan worden in het Nonnetje.

3. Vogelwerkgroep.

Een aantal punten besproken op de Vogelwerkgroepvergadering werden op de algemene vergadering nog eens toegelicht. Een programma van de komende activiteiten staat in deze Hak-al vermeld.

4. De plantencursus.

Tot dusver is hierover niet nader gesproken. Maandag 3 januari wordt de plantencursus in het Nonnetje besproken.

5. Projectieapparatuur.

Wim Kievit heeft geïnformeerd naar de prijzen voor projectieapparatuur. De apparatuur die hij op het oog heeft zullen tesamen een waarde vertegenwoordigen van ca. f 800,--. De algemene vergadering ging akkoord. Wim Kievit zal overgaan tot aanschaf van deze apparatuur. Tevens werd besproken hoe deze spullen (projektor, scherm en projektietafel) bewaard zullen gaan worden. Deze discussie is naar de eerstvolgende vergadering verschoven.

6. Vogelcursus.

Tot dusver hebben 8 cursisten zich opgegeven. Folders die deze cursus aankondigen zijn op de vergadering rondgedeeld met het verzoek deze onder vrienden en bekenden te verspreiden.

7. Knotten.

Weinig nieuws van het knotfront. Het knotten is succesvol wat betreft het aantal geknotte bomen, wat minder voor wat de houtopbrengst betreft.

In de Redichemse Waard zal zo mogelijk overgegaan worden tot het potten van knotwilgen. De hiervoor nodige pootstokken zullen zo nodig aangeschaft worden.

8. Hak-al.

Naar aanleiding van een verslag wat niet geplaatst is vanwege een aantal redenen die te lezen zijn in het stukje redactioneel in de laatste Hak-al van 1982 is op deze vergadering het volgende besloten.

Wanneer de redactie vindt dat een stukje om de één of andere reden niet geplaatst kan worden, dan moet zij in overleg met de schrijver van dat stukje kijken of men hierover overeenstemming kan bereiken. Indien dit niet mogelijk blijkt dan moet de algemene vergadering hierover een besluit nemen.

9. Insektenwerkgroep.

De insektenwerkgroep is nog niet opgericht. Het wordt raadzaam geacht dat deze werkgroep zich met één specifiek onderwerp gaat bezig houden.

10. Kampen.

In het vroege voorjaar zou een kamp in Hurwenen georganiseerd worden door leden van de ACJN. De N.V.W.C. zal hier ook deelname aan hebben.

In het late voorjaar wordt een kamp georganiseerd in Limburg. Het wordt naar alle waarschijnlijkheid een tentenkamp, waarbij wij beschikking krijgen over een ruimte in een kampeerhuis.

11. Rondvraag.

In het voorjaar wordt een ekskursie naar Diergaarde Blijdorp georganiseerd. Deze zal als onderwerp amfibien en reptielen hebben.

Voorstel om dia's die tijdens kampen gemaakt worden ter beschikking van de N.V.W.C. te stellen.

Vetbollen gratis af te halen op Jan van Riebeeckstraat 104 bij de heer Van Beusekom.

Voorraankondiging, dia-avond, verzorgd door de heer Steenhart. Deze dia-avond gaat over de Donaudelta en wordt gehouden op vrijdag 4 februari a.s.

Heel interessant!

Marcel van der Tol.

B E R I C H T   V A N   D E   P E N N I N G M E E S T E R

Ter voldoening van de kontributie voor het nieuwe jaar 1983 hebben alle leden kortgeleden een acceptgirokaart ontvangen.

Het is de bedoeling dat u deze kaart bij voorkeur dient te gebruiken voor het overmaken van het door u verschuldigde bedrag.

Voor een vlotte en keurige overmaking van deze kontributie is de penningmeester u bij voorbaat erkentelijk. Voor de leden welke bovendien een abonnement op "Het Vogeljaar" hebben is het daarvoor verschuldigde abonnementsgeld bijgeteld bij de kontributie voor de N.V.W.C.

Adreswijzigingen gelieve u eveneens tijdig door te geven aan het postbusadres of aan het adres van de penningmeester, nl.: Frans Waroux

Moerbeiboom 45

4101 WC Culemborg

-o-o-o-o-o-o-o-

De nestkasten in de Plantage.

Het scheelt niet veel meer, het is zo weer voorjaar. Nog een paar weken en dan zijn de eerste eieren al gelegd, dan is het voor de vogels weer een drukke tijd. Nu heb ik het druk met het repareren en eventueel vernieuwen van de nestkasten. Daarna is het mijn taak de eieren te tellen en vast te stellen wat voor eieren het zijn. Voordat ik het deed heeft Joost Woudstra het altijd gedaan, maar i.v.m. zijn studie kan hij dit werk niet meer doen en heb ik het overgenomen. Het is mij nog niet gelukt om een jaar aantal jongen uit te rekenen, maar er hangen alleen kool- en pimpelmeeskasten en ik heb eigenlijk het idee dat er ook andere vogels broeden dan alleen koolmezen en/of pimpelmezen. Dus waarom daar geen broedgelegenheid voor, en heb toen gevraagd tijdens de vergadering van 17 januari j.l. of dat mogelijk was. Men zei toen dat ik dat met de beheerder en met Arie v.d. Ham moest afspreken.

Joss Schuurman

Kamp Hurwenen voor de zesde maal geprolongeed!!

Ja, ook dit jaar gaan we weer op kamp naar Hurwenen (bij Zaltbommel). Het is zo langzamerhand een traditioneel jeugdkamp geworden waar veel en goed vogelen uitstekend samen blijkt te gaan met sfeervolle gezelligheid in de avonduren. Wandelingen rond de Kil, ons zondagse "rondje" Waal (Tiel-Zaltbommel) en het zingen en gitaarspelen, het volksdansen en hossen, het praten, lezen en spelletjes doen in de avonduren. Ook traditioneel is het avondlijke bezoek aan de Roskam, een klein stil cafeetje aan de Waal.

Hurwenen is 's winters altijd rijk aan ganzen, zwanen en eenden, terwijl ook de stootvogels zich er nogal eens laten zien. Kortom, je mag het niet missen. Na twee mondelinge uitnodigingen hebben zich al 25 mensen opgegeven, er kan nog meer bij.

Wel meende de maandelijkse vergadering is dit kamp geschikt voor mensen van boven de + 13 jaar.

Het kamp loopt van 12 februari tot 14 februari, adres kamphuis:

Dorpshuis 'De Kil', Dorpsstraat 10 Hurwenen, tel.: 0 4 1 8 2 - 2 1 1 3 .

De kosten bedragen ongeveer f 25,-- . Vertrek per fiets zaterdag 12 februari 1983 om 10.00 uur vanaf het Jach.

Meenemen: bord - bestek - mok

vogelboek - kijker

slaapzak - matje (of luchtbed)

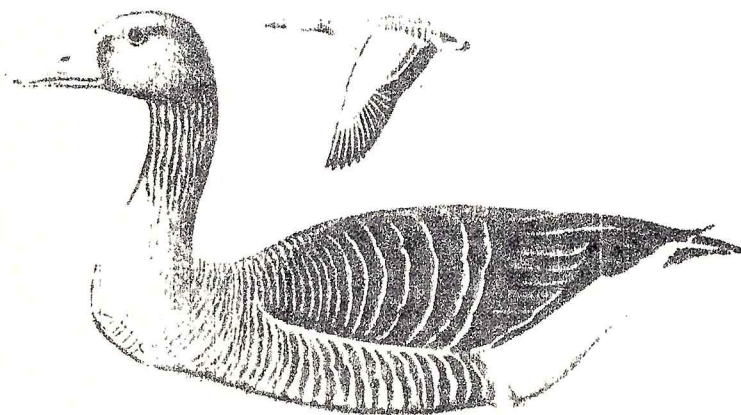
muziekinstrumenten

cadeaux voor ondergetekende

Geef je op vóór 6 februari a.s. bij: Marcel van der Tol, tel.: 0 3 4 5 0 -

1 8 1 0 2

of bij Kars Veling, Gandhi 91 te Culemborg.

Grauwe gans

Leeftijds- en geslachtsbepaling bij de Merel (Turdus merula).

Half januari zat ik naar de merels in mijn tuin te kijken. Opeens zag ik een exemplaar wat op het eerste gezicht een mannetje leek, maar wat bij nader inzien toch iets anders was. Mijn interesse was gewekt en ik heb vanaf dat moment vele uurtjes merels bekeken. Ik kwam tot de konklusie dat een groot deel van de in mijn tuin fouragerende merels bestond uit onvolwassen mannetjes.

Omdat eigenlijk weinigen onder ons weten dat er bij de merel nog meer kleden zijn dan alleen adult mannetje en vrouwtje, en juveniel, leek het mij nuttig om mijn ondervindingen op papier te zetten.

In totaal heb ik van achter mijn kamerraam zo'n 20 merels bekeken. Het bleek dat de onvolwassen mannetjes en de vrouwtjes ver in de meerderheid waren. Adulte mannetjes bleken schaarser dan men zou verwachten; in totaal zag ik maar zo'n 3 verschillende exemplaren! Vrouwtjes waren er iets meer dan onvolwassen mannetjes, maar dit kan goed worden verklaard als ik opmerk dat ik geen verschillen bij de vrouwtjes kon vinden die wezen op onvolwassen vrouwtjes, zodat (als men aanneemt dat de aantallen uitgebroedde mannetjes en vrouwtjes ongeveer gelijk zijn) het logisch is dat er meer vrouwtjes zijn dan onvolwassen mannetjes.

Hieronder volgen de beschrijvingen van de verschillende merelkleden, daarna volgt de bespreking van de voornaamste verschillen voor determinatie op leeftijd en geslacht.

Adult mannetje:

Verenkleed - Hoewel overal wordt vermeld dat het mannetje merel geheel egaal zwart is, is dit niet waar. Rug, buik, staart en stuit zijn geheel zwart, de vleugels zijn donkerbruin, maar worden naar de punten toe iets lichter, de borst en de flanken zijn zwart en lijken op het eerste gezicht egaal, maar blijken bij nader onderzoek zwakke streping te vertonen, de keel is geheel zwart, de kruin is zwart, maar vertoont dezelfde zwakke lengte-streping als de borst en de flanken.

Weke delen - Het oog is donker, maar de vogel heeft een duidelijke gele oogring. De snavel is normaal geel, maar bij sommige vogels oranje-geel. De poten zijn rood-bruin, evenals de tenen.

Vrouwtje:

Verenkleed - Globaal kan men zeggen dat het vrouwtje merel naar achteren steeds donkerder wordt. De keel is of roodbruin en vlekkelig of wittig roodbruin gestreept in de lengterichting. Hierdoor krijgt de keel een bleek uiterlijk. De borst is roodbruin en vlekkelig, wat veroorzaakt wordt doordat óf de centra

van de dekveertjes roodbruin zijn en de randen grijsig roodbruin, óf de centra bruin zijn en de randen roodbruin. De flanken zijn bruin of donkerbruin en zijn vrij egaal. De onderbuik en de buik zijn geheel donkerbruin, evenals de staart. De rug en de nek zijn bruin, en zwak of heel zwak gestreept, de vleugels zijn egaal bruin. De kruin en het voorhoofd zijn bruin en in de lengte met een iets lichter bruin gestreept. Soms hebben de vogels een vrij duidelijke baard- en/of wenkbrauwstreep.

Weke delen - De snavel is meestal bruin, maar soms lichtgeel. Eenmaal had ik een exemplaar met bruine snavel met gele punt. Het oog is donker evenals de oogring. De poten zijn als bij het mannetje.

Onvolwassen mannetje:

Varenkleed - Op afstand lijkt het onvolwassen mannetje vrij eenkleurig zwartbruin. De keel is vrijwel egaal zwartbruin, maar de borst is vrij duidelijk gevlekt met bruine en zwartbruine vlekjes. In tegenstelling tot het adulte mannetje loopt deze vlekking ver door over buik en flanken, vaak zelfs tot aan de staart, hoewel hij daar veel minder duidelijk is. De staart is zwartbruin en de vleugels zijn bruin. De rug is zwartbruin en vrij zwak gestreept in de lengterichting, even als nek, kruin en voorhoofd.

Weke delen - In dit kleed krijgt het mannetje de weke delen-kleur van een adult mannetje. Daardoor zie je allerlei verschillende ontwikkelingsstadia. Sommige mannetjes hebben een geheel donkerbruine snavel en een geheel donkere oogring, andere hebben één tot 1/4 gele snavel (en dat geel verschijnt aan de snavelbasis), gepaard gaand met een vaag-gele oogring, en in het meest gevorderde stadium is de helft van de snavel lichtgeel en de oogring duidelijk lichtgeel. De pootkleur is gelijk aan die van de adulte vogels.

Bespreking:

Een adult mannetje is goed van een onvolwassen mannetje te onderscheiden aan de kleur van de weke delen en, indien ze naast elkaar zitten aan de kleur (zwart bij de adult, zwartbruin bij de onvolwassen). Indien goed zichtbaar is ook de vlekking van de onvolwassen vogel een goed onderscheidingsmiddel. Een meestal opgaand kenmerk is het contrast tussen de bruine vleugel en de rug en de staart wat bij het adulte exemplaar duidelijker is.

Een van de adulte mannetjes had een vage bruine vlek voor op de snavel en de rest van de snavel was lichtgeel, in plaats van felgeel. Het is goed mogelijk dat de snavel pas in de tweede winter uitgekleurd raakt, terwijl de vogel dan al het kleed van een adult heeft. Van de zomer moet blijken of eerste zomer-vogels ook van de adulte vogels zijn te onderscheiden aan hun snavelkleur.

Het van een adulte vogel onderscheiden moet bij een juveniel niet moeilijk zijn. Laatstgenoemde is zeer rossig en gevlekt en op de rug gespikkeld. Als ik me het goed herinner is het juveniele mannetje van het juveniele vrouwtje te onderscheiden aan de donkerder vleugels, maar daar wil ik niet aan vast zitten. Over de verschillen in de zomerkleden zal ik in de herfst nog berichten.

In het kleed van het vrouwtje treden veel variaties op, maar deze zitten zo gemengd dat het onwaarschijnlijk is dat deze iets met leeftijd te maken hebben.

In vlucht vallen in alle kleden de doorschijnende arm- en handpennen op. In zit kontrasteert de vleugel bij het vrouwtje geheel niet.

Het schijnt dat er een duidelijk verband is tussen de grootte van de gele snavelbasis bij onvolwassen vogels en hun leeftijd. Aangezien een merel 3 (soms 4) legsels per jaar heeft en er ook drie combinaties zijn van oogring/gele snavelbasis (donkere oogring/donkere snavel, vaag-gele oogring/1/4 gele snavel en lichtgele oogring/ voor de helft lichte snavel), is het aannemelijk dat de vogels van het laatste broedsel nog de geheel donkere snavel hebben, terwijl die van het eerste broedsel al een voor de helft gele snavel hebben. De snavels van de vogels van het eerste legsel zullen waarschijnlijk tijdens de zomer uitkleuren, die van de vogels van het laatste broedsel zullen waarschijnlijk tijdens hun tweede herfst of winter uitkleuren.

De veldgidsen - Het leek mij leuk om even te kijken wat veldgidsen eigenlijk zeggen over het onvolwassen kleed van de merel. Hiervoor bekeek ik 5 gidsen, te weten: de "Petter", het Vogelboek, de Kosmos, de Elseviers en de Singer. Alleen in de Petter werd het onvolwassen kleed genoemd. Ik citeer: "Onvolwassen mannetje bruinachtig zwart met donkere snavel". Niet veel, maar het is tenminste wat. Eigenlijk is het erg dat een kleed van een van onze talrijkste broedvogels niet eens wordt beschreven in al die andere gidsen!

Tot slot wilde ik nog even zeggen dat het zeer de moeite waard is om de kleden van "gewone" vogels te bekijken, want vaak zijn zij interessanter dan je zou verwachten.

Literatuur:

- Bruun, B. en Singer, A., 1977, "Elseviers gids van de vogels van Europa", 6e druk.
Burton, P. en Hayman, P., 1981, "Het Vogelboek", 2e druk.
Heinzel, H. et al., "Elseviers gids van de Europese vogels".
Keith, S. en Gooders, J., 1979, "Kosmos vogelveldgids van Europa".
Peterson, R. et al., 1979, "Petersons vogelgids voor de vogels van Europa", 14e druk.

Tom Kompier.

werkgroep voor natuurbehoud en milieubeheer 'noordwest-betuwe'

COMMISSIE MILIEU - Inmiddels hebben we zitting genomen in deze nog niet zo lang funktionerende commissie. Tot dusverre zijn er nog niet veel bijeenkomsten belegd, zodat we nog niet veel genist hebben.

REDICHEMSE WAARD - Over ons onlangs verstuurde bezwaarschrift betreffende het bestemmingsplan Redichemse Waard dat slechts weinig afwijkt van ons reeds bestaande bezwaar vond een toelichting plaats op een hoorzitting van G.S.

Inmiddels is er door de eigenaar een vergunning aangevraagd voor het storten van puin in de afgravingen.

De methode waarop (aanvoer per as) zou echter het gebied verder doen degraderen, voorzover dat nog mogelijk is.

Hoewel er nog steeds niet gesloopte meidoornstruweelen over zijn.

Bij de ingang wordt met slib en slootafval reeds aan dijkverzwaring gedaan.

Toch zijn er ook positieve geluiden te beluisteren. Met enige fantasie weliswaar, maar toch ..... Het veelvuldige gak gak b.v. dat opstijgt uit het aldaar gecreëerde ganzenreservaat.

Pas na veel en moeilijk determineren kon de soort als kerstgans bepaald worden. Genoemd naar het feit dat deze soort bij het naderen der kerstdagen naar elders vertrekt.

ONS MILIEU,

In onze artikelenserie over het milieu deze keer iets over hoe en waarmee we zoal onze leefomgeving opzadelen. Allereerst het zichtbare afval dat we als konsument produceren. Een blik in de vuilniszak zegt al voldoende. Liefst 35 % hiervan bestaat uit verpakkingsmateriaal! Plastic vormt daarbij de hoofdmoot. Verder zien we dan nog papier, karton, blik en glas.

Voor het maken van die plastic draagtasjes, blikjes, kartonnen melkpakken, margarinekuipjes en weggooiflessen zijn grondstoffen nodig.

Plastic b.v. wordt gemaakt van aardolie, voor papier en karton zijn bomen nodig, en voor blik zijn tin en aluminium de grondstoffen. In de fabrieken worden uit deze grondstoffen de materialen gemaakt die wij dus weer weggooien. Bij het omvormen van die grondstoffen en de energie die daarbij nodig is, komen in de fabriek afvalstoffen vrij die via de lucht door de schoorsteen, en via het water de leefomgeving vervuilen. Wat kunnen we nu zelf doen om te voorkomen dat er grote aanslagen op onze grondstoffenvoorraden gepleegd worden.

We zouden b.v. wat bewuster kunnen gaan kopen, door het zoveel mogelijk vermijden van eenmalige verpakkingen. De fles met statiegeld i.p.v. de kartonnen fles. Meer sobere verpakking i.p.v. energie vretende materialen. Er zijn winkels die zich daar al op toeleggen. Het produkt zelf staat voorop en niet de verpakking zoals wel eens lijkt. Daar komt nog bij dat al die verpakkingstoestanden het produkt alleen maar duurder maken! Wordt vervolgd.

Bibliotheeknieuws

Twee jaar geleden werd er nieuw leven in onze club-bieb geblazen. In deze twee jaar zijn er ruim 300 boeken e.d. uitgeleend. Hieruit blijkt wel dat de interesse om boeken te lenen niet bijster groot is.

Wel kunnen we spreken van een vaste klantenkring, met als vaste klant M.v.D. en P.B. Bij het attenderen op de aanwezigheid van 't bezit van een eigen N.V.W.C.-Bieb werd als antwoord wel eens vernomen: het zijn allemaal oude boeken, als er nieuwe zijn komen we wel.

Nu mensen de laatste tijd zijn er heel wat nieuwe boeken bij gekomen,
dus K O M !!!

=====
nieuw - nieuw - nieuw - nieuw - nieuw - nieuw - nieuw - nieuw - nieuw - nieuw
=====

Ecologie van de Ronde Haven.

Bijzonder goed uitgewerkt onderzoek van de Ronde Haven, door leerlingen van het K.W.C. 1980/81.

Vliegbeelden van Europese roofvogels.

Duidelijk geschreven boekwerk om stootvogels in de vlucht te kunnen determineren.

-O-O-O-O-O-O-O-

Bibliotheek

Ter aanvulling van onze bibliotheek in het Nonnetje, hebben wij van ons lid Joop van Vugt in bruikleen gekregen het schitterende boek: "Brehms dierenleven in kleur". Schrijver is Dr. Theo Jahn. Uitgever Helmond.

Verder heeft de N.V.W.C. van Joop een groot aantal boekjes gekregen met korte artikelen over verschillende aspecten van de natuur.

Deze boekjes zijn zeer goed te gebruiken bij het maken van werkstukken voor b.v. school. Deze boekjes zijn getiteld: "Spiegel der Natuur", uitgegeven bij Thieme.

Jullie weten toch dat onze voortreffelijke bibliothecaris Arie v.d. Ham iedere dinsdag van 19.00 tot 20.00 uur aanwezig is in het Nonnetje?

De bibliotheek is dan open voor alle N.V.W.C.-leden!!!!

Je kunt er boeken en verslagen lezen en lenen. Op de leesplank liggen diverse tijdschriften, zoals: Natuur en Milieu, Natuurbehoud, Green Peace, Waddenbulletin, Het Vogeljaar en ledenbladen van diverse vogelwachten en milieuorganisaties in Nederland. Toegang en gebruik gratis.

Han Jansen.

Tellingen en Inventarisatienieuws.

Op de vogelwerkgroepvergadering van 14 december 1982 is een voorlopig inventarisatieplan opgesteld voor 1983. Hier volgt een overzicht van die inventarisaties met coördinatoren e.d.

- Broedvogelonderzoek Regulieren - Marcel v.d. Tol en anderen gaan voor het derde jaar aan de slag met de inventarisaties. Zoals in andere jaren ligt de coördinatie weer bij Marcel.
- Broedvogelonderzoek in het Beesdse Veld - Hierbij gaat het niet zozeer om de aantallen broedvogels, maar wel om het vaststellen van de soort. De coördinatie ligt bij Gerard van Ruiten.
- Uilenonderzoek - Dit zal gebeuren door het gehele gebied van december tot april. Als er mensen zijn die belangstelling hebben om er eens een nachtje op uit te gaan, dan moeten zij maar even bellen naar ondergetekende (0 3 4 5 0 - 1 4 9 8 5).
- Onderzoek naar het voorkomen van de zomertaling als broedvogel in ons werkgebied. De coördinatie ligt bij ondergetekende.

Dit is voorlopig alles aan inventarisaties voor komend jaar. De komende tellingen (stootvogel, kleine zwanen, trektellingen) worden hieronder besproken.

- Stootvogeltellingen - Op 16 januari zullen deze vogeltjes weer geteld worden. Mensen die graag mee willen doen moeten contact opnemen met mij.
- Kleine zwanen tellingen - Met dit projekt wordt dit jaar voor het eerst gestart. Het is de bedoeling dat om de twee weken alle aanwezige kleine zwanen worden geteld. Dit gebeurt in de weekenden van: 18/20 december; 15/17 januari; 29/31 januari; 12/14 februari; 26/28 februari; 12/14 maart; 19/21 maart; en 2/4 april.
Voor informatie moet je bij ondergetekende aankloppen. Het zijn vast hele leuke tellingen (hopen we).
- Trektellen - De bedoeling is dat komend jaar een tweede post in gebruik wordt genomen. Deze ligt in de Regulieren en zal worden bemand door Marcel. Voor informatie over die post dient men hem te bellen (0 3 4 5 0 - 1 8 1 0 2).
Onze andere post is gelegen, zoals bekend, in de Redichemse Waard. Deze wordt ook komend voorjaar weer bemand. Voor deze post moet men weer bij ondergetekende zijn.

Als je dus tijd en zin hebt, kom dan eens ergens langs. Er is genoeg nuttig werk te doen!!!

Tom Kompier.

De trektellingen, gehouden in 1982.

Terwijl er druk gewerkt wordt aan de uitwerking van de gegevens van dit najaar, leek het mij leuk om eens een overzicht te geven van wat er dit najaar nu eigenlijk gezien is. De aantallen zijn echter alle nog voorlopig en er zullen vooral bij de vogels die boven de duizend uitkomen nog wel enkele wijzigingen optreden.

fuut	6	dwergmeeuw	1
stormvogeltje	1	zwarte stern	37
aalscholver	291	visdief	10
blauwe reiger	46	holeduif	34
purperreiger	1	houtduif	2184
lepelaar	1	turkse tortel	16
grauwe gans	ca. 700	velduil	1
knobbelzwaan	7	gierzwaluw	240
kleine zwaan	20	grote bonte specht	1
kolgans	2	kleine bonte specht	1
rietgans	ca. 40	kuifleeuwerik	1
wilde eend	229	boomleeuwerik	7
krakeend	1	veldeeuwerik	6862
pijlstaart	68	oeverzwaluw	226
wintertaling	35	boerenzwaluw	3896
slobeend	325	huiszwaluw	161
bergeend	1	boompieper	68
kuifeend	70	graspieper	5504
tafeleend	81	duinpieper	1
brilduiker	1	roodkeelpieper	1
grote zaagbek	2	oeverpieper	18
buizerd	249	gele kwik	327
wespendief	9	witte kwik	545
havik	7	grote gele kwik	37
sperwer	178	spreeuw	17405
rode wouw	3	vlaamse gaai	2
bruine kiek	23	ekster	1
blauwe kiek	24	kauw	892
slechtvalk	1	roek	443
boomvalk	7	bonte kraai	23
smelleken	11	zwarte kraai	32
roodpootvalk	3	merel	32
torenvalk	18	heggemus	36
meerkoet	2	koperwiek	6655
scholekster	5	zanglijster	137
kievit	1731	grote lijster	39

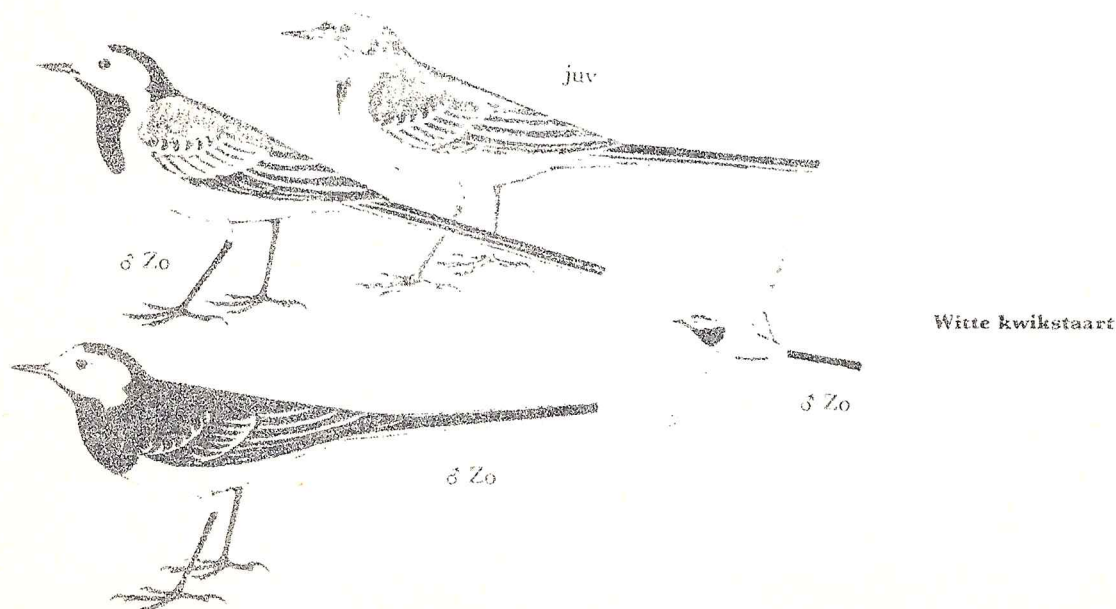
ontbeplevier	12	kramsvogel	1198
goudplevier	60	pimpelmees	3
zilverplevier	6	koolmees	60
watersnip	435	zwarte mees	13
wulp	39	staartmees	10
regenwulp	11	ringmus	627
ceverloper	2	vink	8956
bosruiter	2	keep	389
witgatje	4	groenling	143
tureluur	3	sijs	41
zwarte ruiter	2	putter	162
groenpootruiter	22	kneu	789
kemphaan	3	kruisbek	5
bonte strandloper	4	grauwe gors	1
kluut	13	geelgors	7
grote mantelmeeuw	2	rietgors	813
kleine mantelmeeuw	2		
zilvermeeuw	93		
kokmeeuw	5		

In totaal: 63.830 exemplaren.

Eigenlijk is dit een lokkertje, want het volgende trektelseizoen begint per 1 februari 1983, dus mocht je een keer willen komen, neem dan even contact op met Marcel van der Tol of met mij, of kom gewoon naar de telpost toe.

Marcel van der Tol, 0 3 4 5 0 - 1 8 1 0 2

Tom Kompier, 0 3 4 5 0 - 1 4 9 8 5

LO STRILLOZZO

Van onze korrespondent "Buitenlandse zaken" Ed Raue hieronder een uittreksel uit "Lo Strillozzo" uitgave nr. 3/1982. Aangezien echter het woordenboek niet verder gaat dan de algemene soorten als "mus, soneeuw, kraai, vink" e.d. en Ed deze namen ook niet dagelijks gebruikt is het mede voor wat betreft de soortbenamingen dit verslagje beknopt.

Het geeft echter wel een idee dat het voor de Italiaanse Vogelbescherming een heel moeilijke zaak is de vaak ongelimiteerde jacht op vogels te laten beëindigen. Toch worden er zo hier en daar al enkele "succesjes" behaald. Maar er is nog een lange weg te gaan voordat een algemeen verbod van kracht zal worden. Ter financiële ondersteuning zal door onze Vogelwacht een financiële bijdrage worden overgemaakt.

-o-o-o-o-o-o-

uittreksel uit "Lo Strillozzo" nr. 3/1982.

Deze brochure van maart 1982 van "Lo Strillozzo" behandelt wederom het aloude onderwerp, namelijk de intentie om te komen tot een bij de wet bekrachtigde reglementering van de jacht.

Zoals bekend is, zijn de gemoederen in Italië hieromtrent al geruime tijd in beweging. Twee partijen staan daarbij lijnrecht tegenover elkaar: Zij die van oudsher gewend zijn om te schieten op 'alles wat maar vliegt of beweegt' en zij die aan deze verderfelijke 'hobby' paal en perk willen stellen, koste wat het kost.

Het is mede op aandrang van laatstgenoemde groepering dat, al weer enige tijd geleden, voorstellen zijn ingediend tot het houden van een algemeen volksreferendum met als inzet: de afschaffing van de jacht in z'n totaliteit.

Wat het praktische gevolg daarvan ook moge zijn, er is in elk geval een soort mechanisme in gang gezet, waarvan mag worden aangenomen dat dit in kort tijdsbestek zal kunnen leiden tot het uitvaardigen van een nieuwe jachtwet. Het is dan heel goed mogelijk, en het streven is er in ieder geval op gericht, dat die (nieuwe) wet beter zal functioneren dan de huidige wetgeving die van 1977 dateert.

Maar dan zal men wèl met goed gefundeerde en steekhoudende argumenten moeten komen aandragen, anders zou die nieuwe wet wel eens slechter kunnen uitvallen dan de huidige.

Indertijd is door de President der Republiek per decreet verordend dat de Italiaanse wetgeving diende te worden aangepast aan de richtlijnen van de E.E.G. met betrekking tot behoud van de in het wild levende vogels. In werkelijkheid behelst het decreet echter weinig meer dan dat het voorziet in een jachtverbod op slechts 12 soorten, namelijk: leeuwerik, graspieper, vink e.d. (waarvoor het woordenboek geen vertaling geeft). De E.E.G.-richtlijnen geven echter zo'n 20 vogelsoorten aan, waarop de jacht ten enen male verboden zou moeten zijn.

Eén en ander kan niet anders worden uitgelegd dan dat het nog zeer lange tijd zal gaan duren alvorens iets konkreets zal zijn bereikt. Stapje voor stapje zullen we voortgaan in ons nobel streven, terwijl we vele oneffenheden en hindernissen, hopelijk niet onoverkomelijk, zullen tegenkomen.

-X-X-X-X-X-

Ransuil. Jaagt 's nachts en slaapt overdag.

H E M E L V A A R T S K A M P

11 - 14 mei 1983.

Zochten we het vorig jaar ons hoge noorden op, dit jaar zijn we van plan naar ons "diepe" zuiden te gaan. We gaan kamperen in het Geuldal, vlak bij de Belgische grens. Bij onze veteranen zal het terrein nog wel bekend zijn. In 1978 zijn we er ook geweest. Het adres is:

Fam. J. Bleser, Cottesserhoeve, Cottessen bij Epen Z.L.

Wanneer je zin hebt om mee te gaan geef je dan s.v.p. zo spoedig mogelijk op. Vooral wanneer je kennis wil maken met de unieke Zuidlimburgse flora; orchideeën, bittere veldkers, zinkviooltje, gele dovenetel, aronskelk, gele bosaneemoon, muskuskruid, parelgras, enz., enz. is dit een uitgezochte gelegenheid om in het voorjaar enkele dagen hiervan te kunnen genieten. Vul daarom z.s.m. de onderstaande invulstrook in.

Alle deelnemers ontvangen t.z.t. bericht over een vergadering aangaande dit kamp.

Naam: .....

Adres: .....

Telefoonnummer: .....

Aantal personen: .....

Aantal tenten: .....

Aantal plaatsen vrij in tent(en): .....

Komt met: auto

openbaar vervoer volle prijs

openbaar vervoer kortingskaart

openbaar vervoer gratis

fiets

naar het Hemelvaartskamp van woensdag 11 mei t/m zondag 14 mei 1983 te Cottessen in Zuid-Limburg.

Zo spoedig mogelijk doch uiterlijk vóór 28 februari inleveren bij:

Marcel van der Tol, Lindeboom 21, Culmborg.

Eventuele opmerkingen: .....

.....

.....

Plantencursus, georganiseerd door de plantenwerkgroep van de Natuur- en Vogelwacht Culemborg.

Het gaat er toch van komen. Een PLANTENCURSUS. Een aantal mensen vroeg er al naar tijdens de vorig jaar gehouden vogelcursus.

In een eerste bespreking bleek dat men wel beseft dat het niet eenvoudig zal zijn een dergelijke cursus op te zetten. Maar we willen het proberen.

Voor wie is deze cursus bedoeld?

Voor de belangstellende "leek". Dat is degene die wanneer hij/zij een plantje of bloempje in het vrije veld ziet en zich afvraagt ..... wat is dit en waarom groeit het hier. Wanneer er zo gedacht wordt is men geschikt voor deze cursus.

Wat is het doel?

Het doel is de deelnemers/sters een basiskennis bij te brengen over het hoe en waarom van planten. Ook het determineren komt aan de orde.

Volgens een bepaald systeem planten op naam brengen dus.

We willen proberen u met kleine stapjes een beetje wegwijs te maken in de plantenwereld.

De cursus wordt gehouden binnen het gebied van de grote rivieren en daar is voorlopig genoeg te ontdekken.

Wat heb je nodig?

1. belangstelling
2. een loupe of z.g. dradenteller om kleine frutseltjes beter te kunnen zien.
3. een flora (boek over wilde planten)

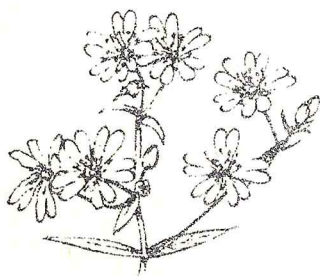
Over deze flora het volgende:

Een flora is onmisbaar voor het determineren maar er zijn diverse soorten.

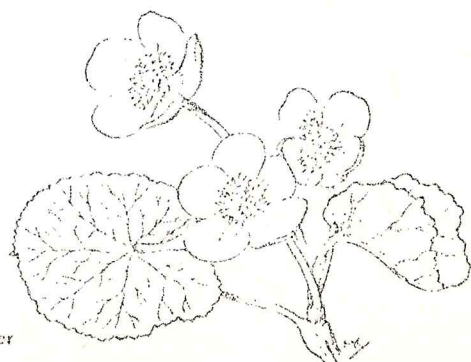
Wij stellen u voor KOOP VOORLOPIG NOG NIETS!!!

De leiding zal zorgen dat er voldoende exemplaren aanwezig zijn.

Hebt u al een flora .... neem die dan wel mee. In de loop van deze zomer verschijnt een geheel vernieuwde "Heukels" die u dan t.z.t. aan kunt schaffen als u enthousiast geworden bent.

groot bloemmuur

Detter

Heel globaal volgt hier het programma:

17 maart	cursusavond
28 maart	cursusavond
30 april	ekskursie bos Neerijnen
25 mei	ekskursie Regulieren
7 juni	ekskursie Redichemse Waard
23 juni	cursusavond voorbereiding duingebied
25 juni	dagekskursie Voornes Duin. Dit als afsluiting van de cursus. U ziet dan ook nog wat planten buiten het rivierengebied.

Tenslotte

Een te grote groep is niet werkbaar, daarom denken wij aan ongeveer 30 cursisten. Minimum leeftijd is $\pm$ 15 jaar. Volgorder van betaling is inschrijving. Denkt u nu, na dit alles gelezen te hebben, ja, dat is iets voor mij ..... maak dan vòòr 1 maart 1983 f 20,- over op giro nr. 34.33.351 t.n.v. F. Waroux, rek. Natuur- en Vogelwacht Culemborg. Wij zorgen dat u dan op tijd een geheel uitgewerkt programma in de bus krijgt.

Inlichtingen bij: Han Jansen, tel.: 0 3 4 5 0 - 1 5 5 5 1

Wim Kievit, tel.: 0 3 4 5 0 - 1 4 5 6 1

Parnassia

Dulzondguldengkruid

Wintergroen

Stootvogeltelling bij Gulemborg op 16 januari 1983.

Op 16 januari zijn de stootvogeltellingen weer gehouden. Er werd een gebied geteld van ca. 7400 ha. door in totaal 7 personen. De tellingen vielen goed uit en totaal hadden we maar liefst 70 stootvogels, waarvan 44 buizerden (*Buteo buteo*), 2 ruigpootbuizerden (*Buteo lagopus*), 15 torenvalken (*Falco tinnunculus*), 9 sperwers (*Accipiter nisus*) en 1 blauwe kiekendief (*Circus cyaneus*). Het hieronder volgende overzicht behandelt de verspreiding, het geslacht en de aantallen van de vogels.

Maar eerst wilde ik alle tellers bedanken die hebben gezorgd voor het goede resultaat, t.w.: Jandirk Kievit, Gerard van Ruiten, Marcel van der Tol, Felix Schoenmakers, Berbera v.d. Vate en Paul van Veen.

De buizerd.

Zoals de verspreidingskaart laat zien zijn de hoogste aantallen buizerden te vinden in het Beesdse Veld en de Regulieren. Ze zaten dit jaar opvallend weinig in de uiterwaarden.

In het Beesdse Veld is gelet op de kleurfase van de buizerden. Op 22 buizerden waren er 4 licht, 5 waren in een tussenfase en 13 waren donker. Een buizerd werd licht genoemd wanneer hij een vrijwel witte onderzijde had en geen duidelijke borstband had, donker was een buizerd wanneer er nauwelijks licht en donker contrast te zien was, tussenfase was vanzelfsprekend alles wat er tussen zat. Hieruit blijkt dat de donkere fase overheerst en dat echt lichte exemplaren vrij schaars blijken.

De ruigpootbuizerd.

Er werden maar liefst 2 exemplaren gezien, beide in of vlak bij de uiterwaarden. Waarschijnlijk was het exemplaar bij het tweede fort een vrouwtje. Deze soort is normaal gesproken in ons gebied afwezig of met hoogstens een exemplaar vertegenwoordigd.

De torenvalk.

Terwijl vorig jaar in het Beesdse Veld maar liefst 8 torenvalken zaten, zaten er dit jaar maar 2. Gelukkig zaten er nogal wat in de ruilverkavelingsgebieden rondom Beusichem en rond de Rivierkruising. Van de 15 torenvalken waren er 6 vrouwelijk, 5 mannelijk, 2 juveniel en 2 werden niet op geslacht gedetermineerd. Dit is nogal vreemd als men weet dat in andere jaren slechts enkele mannetjes en veel meer vrouwtjes werden gezien.

De sperwer.

De sperwer was echt een soort die er uit sprong qua aantallen. Hoewel bij andere tellingen nooit meer dan 4 exemplaren werden gevonden, waren het er nu maar liefst 9. Alle exemplaren werden vliegend gezien, wat nogal logisch is vanwege het jachtgedrag van de sperwer. Van 6 exemplaren werd het geslacht bepaald, 4

bleken vrouwtjes en 2 mannetjes te zijn. Dat het aantal sperwers hoger is dan het aantal mannetjes wordt als volgt verklaard: het vrouwtje pakt grotere prooien dan het mannetje (het vrouwtje, vogels als lijsters; het mannetje, vogels als mezen en vinken), en deze grotere prooien zijn in het open veld beter vertegenwoordigd dan de kleinere prooien van het mannetje.

De blauwe kiekendief.

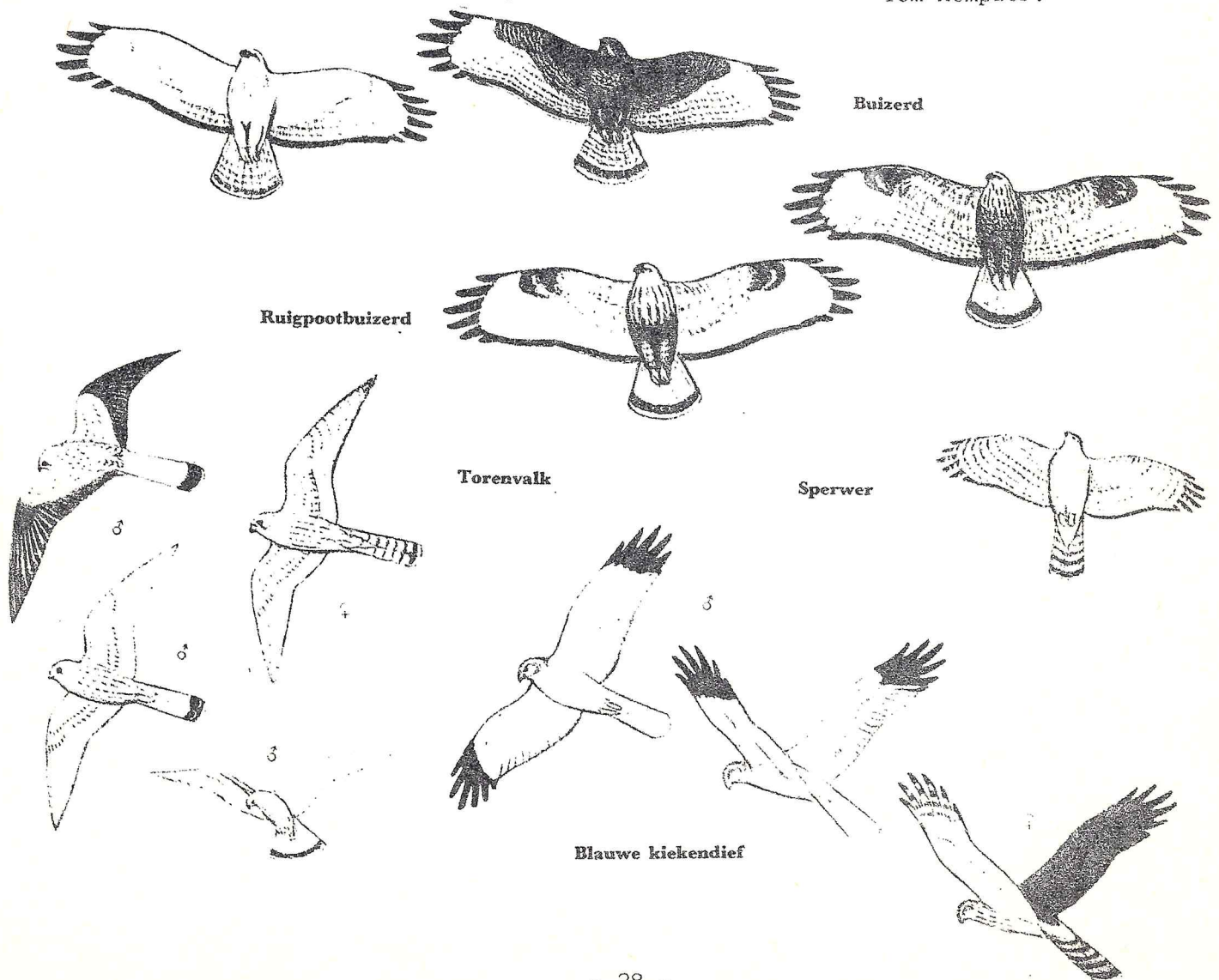
Over deze soort valt eigenlijk weinig te zeggen. Er zit al sinds november een vrouwtje op de slikvelden bij Rijswijk.

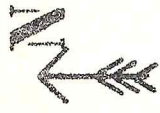
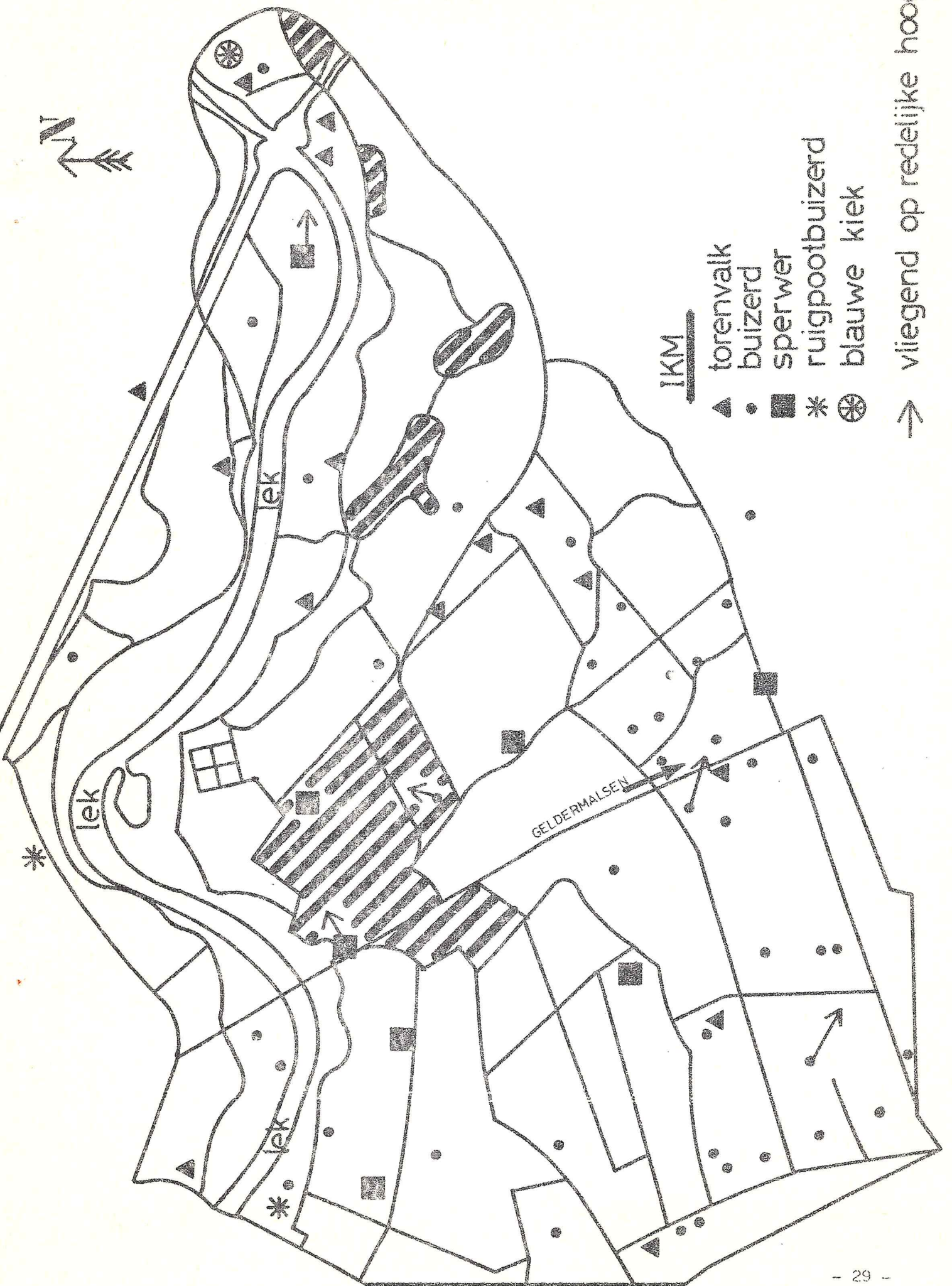
	0 +	0	juv.	onbep.	totaal
buizerd			1	43	44
sperwer	4	2		3	9
torenvalk	6	5	2	2	15
ruigpootbuizerd	1			1	2
blauwe kiekendief	1				1
	12	7	3	49	71

De verspreiding is weergegeven op de kaart.

Vliegbeelden van roofvogels

Tom Kompier.

IKM

- ▲ torenvalk
- buizerd
- sperwer
- * ruigpootbuizerd
- ⊗ blauwe kiek

→ vliegend op redelijke hoogte

lek

lek

lek

GELDERMALSEN

Notulen maandelijkse vergadering van 17 januari 1983.

1. Inkomende en uitgaande stukken.

Ingekomen zijn deze maand:

- bedankjes naar aanleiding van de zojuist verstuurde acceptgirokaarten.
- brief van Ed Raue, waarin hij meedeelt dat het uittreksel over de Italiaanse Vogelbescherming enigszins later komt; toch alvast bedankt Ed.
- De Zevenster, blad van IVN - Heuvelrug.
- Nieuwjaarskaart van Cocky en Gerard plus kinderen.
- Uitnodiging voor de 40e avondvierdaagse. Jan zal de organisatie op zich nemen.
- De Kruisbek, van Vogelwacht Utrecht.
- Nieuwsbrief Kritisch Bosbeheer.
- Natuur en Milieu januari 1983.
- Gelderse Milieukrant.
- Argus 82 - nr. 4 (Kritisch Faunabeheer).
- Handleiding over hoe te handelen met bestemmingsplannen, zal worden doorge-
speeld naar de milieuwerggroep.
- Brief van Vogelbescherming over te verkrijgen kredieten voor wintervoeding.
Nadere informatie bij de penningmeester.
- Uitnodiging van Vogelbescherming/Vroege Vogels, om weer mee te doen met de te
houden ekskursies. Wij zegden toe. Marcel schrijft brief.

Uitgegaan:

- Er is een brief gegaan naar aanleiding van een verzoek van de statenfractie
van PPR/PSP, waarin we toezeggen hun op de hoogte te houden van onze aktivi-
teiten.

2. Vogelkursus.

De vogelkursus loopt goed, voldoende deelnemers, mooie boekjes.

5 februari eerste ekskursie.

Jeugdvogelkursus.

In januari geen activiteiten geweest, in februari gaan we echter weer van start
met een dagekskursie naar Hurwenen.

3. Plantenkursus.

Uitnodiging is gereed, eerst in eigen kring bekendheid geven, als er dan nog
plaatsen over zijn alsnog meer publiciteit.

4. Paddenprojekt '83.

Er moet een datum worden geprikt voor de nadere organisatie van 1983.

Kontakt wordt opgenomen met Theo de Jong. Het gaas en de palen zijn klaar.

5. Insektenwerkgroep.

Inmiddels is er een oprichtingsvergadering geweest. Nadere informatie volgt.

6. Kampen.

- De vergadering meende dat voor het komende jeugdkamp naar Hurwenen een leeftijdsgrens moet worden ingesteld, en dat gepraat moet worden met de ouders van de al opgegeven kinderen die die leeftijd nog niet hebben bereikt. Zo zal geschieden. Zie ook elders in de Hak-al.
- Kamp Limburg; binnenkort verschijnt de uitnodiging voor dit kamp (zie elders). Opgaven bij Marcel van der Tol.

7. Ekskursieprogramma.

Zie op de gebruikelijke plaats in de Hak-al.

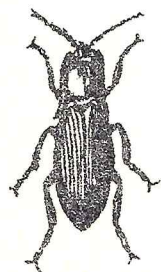
8. Rondvraag.

- Het jaarverslag voor het kontaktorgaan vogelstudie zal worden gemaakt door Marcel, Tom en Frans.
- Nogmaals een verzoek om op tijd kopy in te leveren, zodat de redactie niet alles in een week hoeft te typen. [wij hebben ook nog andere werkzaamheden, red.] Ekskursieleider is verantwoordelijk voor het verslag binnen een week na de ekskursie.
- Er zal worden geïnformeerd naar de mogelijkheid voor meer kasten voor andere soorten in de Plantage. Coördinator van die kasten is Joost Schuurman.
- De heer Frenken van het Gelders Landschap wil meer kontakten tussen de beheerder, de heer V.d. Bosch en de Vogelwacht. Hieraan zal worden gewerkt.

meikever

Kars Veling.

kniptor

kniptor

ritnaald

~~Ekokursie-programma~~

vrijdag 4 februari

Dia-avond in de Open Hof. Zie nadere uitnodiging.

maandag 7 februari

Vergadering vogelwerkgroep, aanvang: 19.30 uur in 't Nonnetje.

zaterdag 12 februari t/m maandag 14 februari

Volgens traditie alweer het zesde kamp Hurwenen, tijdens de carnaval; zie elders in deze Hak-al.

vrijdag 18 februari

Dagekskursie naar Hurwenen in het kader van de Jeugdvogelkursus. Vertrek 8.00 uur vanaf station Culemborg, terug $\pm$ 16.00 uur. De kosten voor deelnemers kursus f 5,-- inclusief reisgeld. Ook niet deelnemers aan de cursus zijn welkom, echter voor de volle kosten. Inlichtingen bij Kars Veling, Gandhi 91.

zaterdag 19 februari (gewijzigde datum!!!!)

Knotwilgen snoeien, hiervan komt nog een aparte konvo.

maandag 21 februari

Eerste kursusavond vogelkursus.

zaterdag 26 februari

Ekskursie naar de Flevopolder in het kader van de vogelkursus. Vertrek 8.30 uur vanaf 't Jach, terug $\pm$ 17.00 uur. Kosten van de bus f 15,--. Ook niet deelnemers aan de cursus kunnen mee voor zover er plaats is. Inlichtingen bij Leo van der Kooij.

maandag 28 februari (gewijzigde datum!!!!)

Maandelijkse algemene vergadering, aanvang 20.00 uur in 't Nonnetje.

zaterdag 5 maart

8-jarig bestaan van de N.V.W.C., zonder festiviteiten.

zaterdag 5 maart

Uilenekskursie o.l.v. Tom Kompier, vertrek 21.00 uur vanaf 't Nonnetje, terug $\pm$ 23.00 uur.

maandag 7 maart

Vergadering vogelwerkgroep, aanvang: 19.30 uur in 't Nonnetje.

vrijdag 11 maart

Lezing met dia's over reptielen o.l.v. Theo de Jong, aanvang: 20.00 uur in de Soos van de Sociale Academie.

zaterdag 12 maart

Ekskursie naar de Diergaarde Blijdorp in Rotterdam, in aansluiting op de dia-avond (hiervan komt nog een aparte konvo).

zaterdag 12 maart (gewijzigde datum!!!!)

Laatste knotdag van dit seizoen, hiervan komt ook nog een aparte konvo.

maandag 14 maart

Tweede kursusavond vogelkursus.

donderdag 17 maart

Eerste kursusavond plantenkursus (zie voor nadere gegevens deze Hak-al).

zaterdag 19 maart

Ekskursie naar Mariënwaard in het kader van de vogelkursus, vertrek 6.00 uur, o.l.v. de cursusleiding.

zondag 20 maart

Ekskursie naar het landgoed Noordhout bij Maarn, o.l.v. Tom Kompier, vertrek 7.00 uur, terug + 15.00 uur.

maandag 21 maart

Algemene maandelijkse vergadering, aanvang 20.00 uur in 't Nonnetje.

woensdag 23 maart

U I T E R S T E datum inleveren kopy Hak-al april 1983.

vrijdag 25 maart

Vorbereiding ekskursie naar Mariënwaard in het kader van de Jeugdvogelkursus, aanvang 19.30 uur in 't Nonnetje.

zaterdag 26 maart

Ekskursie naar Mariënwaard in het kader van de Jeugdvogelkursus, vertrek 8.00 uur, terug + 12.00 uur.

maandag 28 maart

Kursusavond plantenkursus.

maandag 4 april (tweede paasdag)

Ekskursie naar de Nieuwe Zuider Lingedijk, o.l.v. Kars Veling en Marcel v.d. Tol, vertrek 7.00 uur, terug + 15.00 uur; brood meenemen.

zaterdag 9 april

Ekskursie naar het Zouwegebied o.l.v. Tom Kompier, vertrek 4.30 uur (kom op vroege vogels!!), terug + 13.00 uur.

maandag 11 april

Kursusavond vogelkursus.

maandag 11 april

Vergadering vogelwerkgroep, aanvang 19.30 uur in 't Nonnetje.

vrijdag 15 april

Filmavond in de Open Hof, hiervan komt nog een nadere konvo.

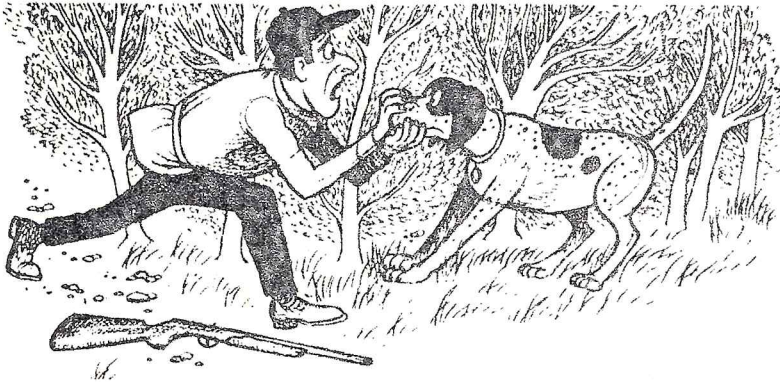
zaterdag 16 april

Ekskursie naar de polder Arkenheim in het kader van de vogelkursus.

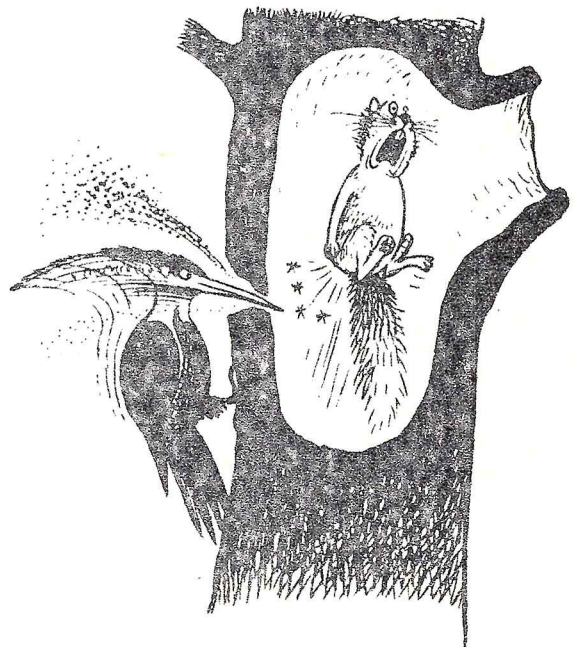
maandag 18 april

Algemene maandelijkse vergadering, aanvang 20.00 uur in 't Nonnetje.

-o-o-o-o-o-o-

...want de mens is voor de vogel zowel diens beste vriend als grootste vijand.
Maar hij heeft ze nooit kunnen negeren.

KONTAKT - ADRESSEN

Vogelbeschermingskonsulent:

Marcel van der Tol, Lindeboom 21, Culemborg, tel.: 0 3 4 5 0 - 1 8 1 0 2

Asielhouders:

Dhr. J. van Dijk, Talmastraat 16, Leerdam, tel.: 0 3 4 5 1 - 6 8 2 2

Dhr. A.P. van Bijsterveld, Heermoeshof 4, Houten, tel.: 0 3 4 0 3 - 1 7 6 2
(alleen roofvogels en uilen)

Diverse Natuurorganisaties:

Milieu alarmnummer luchtverontreiniging 0 8 5 - 4 5 2 2 2 0

Veldpolitie: Den Hartog 0 3 4 3 7 - 5 5 8 (Werkhoven)

Vrieling 0 3 4 3 6 - 1 6 7 5 (Cothen)

Meldkamer 0 3 4 0 4 - 2 4 8 2 4 (Zeist)

Gemeentepolitie Culemborg: Dhr. Helmond, Boerestraat 35, Culemborg, tel.: 1 5 7 4 4

Vereniging Milieudefensie, Tweede Weteringplantsoen 9, 1017 XD Amsterdam.

Gelderse Milieudefensie, Jansbuitensingel 3, 6811 AA Arnhem, tel.: 0 8 5 -

5 1 5 0 6 9

Milieuwerkgroep "Noordwest-Betuwe", T. van Beek, Hinkerstraat 36, Cothen,

tel.: 0 3 4 3 6 - 1 6 8 7

Milieuwerkgroep Gelderland, H. ten Berghe, Rutger Jacobsstraat 27, 4196 AE Tricht,

tel.: 0 3 4 5 5 - 3 9 7 4

Milieuwerkgroep Houten, Kon. Julianastraat 13, 3991 DJ Houten.

Staatsbosbeheer regio Betuwe, Vlesstraat 19 A, Tiel, tel.: 0 3 4 4 0 - 1 9 8 7 8

Stichting Het Geldersch Landschap, Zypendaalseweg 44, 6814 CL Arnhem,

tel.: 0 8 5 - 4 2 0 9 4 4

Vereniging tot Bescherming van Vogels, Driebergseweg 16 B, 3705 JB Zeist,

tel.: 0 3 4 0 4 - 2 5 4 0 6

Instituut voor Natuurbeschermingseducatie, Plantage Middenlaan 41, 1018 DC Amsterdam

Stichting Natuur en Milieu, Donkerstraat 17, 3511 KB Utrecht, tel.: 0 3 0 -

3 3 1 3 2 8

Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten, Noordereinde 60, 1243 JJ 's-Graveland,

tel.: 0 3 5 - 6 2 0 0 4

Wereld Natuur Fonds Nederland, Postbus 7, 3700 AA Zeist, tel.: 0 3 4 0 4 -

2 2 1 6 4

Greenpeace Nederland, Postbus 11026, 1001 GA Amsterdam

Damrak 83-II, 1012 LN Amsterdam, tel.: 0 2 0 - 2 3 6 5 4 5

2 3 1 8 4 3

